

HFDST. 2 : DE STAKING BIJ DE PORTUGESE LUCHT- VAARTMAATSCHAPPIJ TAP

TEGEN DE PCP EN HET 'DEMOKRATIESE' LEGER

"Links heeft gewonnen !" kon men in de kranten lezen na de mislukte staatsgreep van rechts onder aanvoering van de Spinoza. Maar wij stellen belang in wat achter die politieke conflicten steekt. De hevige arbeidersstrijd is na de 25ste april alleen maar sterker geworden. Links heeft gewonnen. Als surprise biedt links de arbeiders aan een zondag voor de economie te werken. Maar de heren van links slaan de plank behoorlijk mis! Het tijdperk van Lenin's "socialistische zaterdagen" is voorbij. "De economische problemen van de uitbuiters interesseren de arbeiders niet. Als de kapitalistische economie niet de eisen van de arbeiders insluit, dan is dat een reden temeer om voor een nieuwe maatschappij te strijden waarin we zelf de beslissingsmacht over de hele economie en het sociale leven zullen hebben" (tekst van een groep arbeiders van de TAP, 27/9/1974). Dat is de boodschap die ons door de ervaringen van de portugeese arbeiders vandaag bereikt.

De strijd van de werkers van de TAP, vooral van het arbeidersgedeelte van het personeel, is een voorbeeld van de klassenverhoudingen in de portugeese maatschappij

na de 25ste april, en van de ontwikkeling van de klassenverhoudingen met betrekking tot de linkse politieke krachten en tot de Beweging van de Strijdkrachten (MFA). Bovendien wordt deze strijd door de meest strijdbare arbeiders van andere fabrieken als hun eigen strijd beschouwd. Zo waren b.v. de algemene arbeidersvergaderingen bij de TAP toegankelijk voor alle strijdbare arbeiders, zonder onderscheid van beroep of herkomst. Daarom kon de kameraad van wie deze tekst komt (hij is zelf één van de portugezen die in het buitenland zijn gaan werken en hij is erg strijdbaar) deelnemen en het woord voeren tijdens de algemene vergadering (AV) van de TAP in Lissabon. Toen leden van de PCP wilden verhinderen dat hij deelnam aan de vergadering, hebben de arbeiders van de TAP hem in bescherming genomen en het spreekrecht ingesteld voor degenen die niet van de TAP zijn, maar wel solidair zijn met de strijd daar.

De TAP is een naamloze vennootschap, waarvan de staat de meeste aandelen in handen heeft. De onderneming werd in 1953 opgericht en werd groot tijdens de koloniale oorlog. In de tweede helft van de

jaren '60 werd de zaak rendabel. Het personeel kan verdeeld worden in drie groepen: de vliegers (1300), de bemanningsleden (3000) en de arbeiders (3000). De arbeiders, de Afdeling Verwerking en Onderhoud (AVO) zijn vooral werkzaam op het vliegveld van Lissabon. Het zijn vooral jonge geschoolde arbeiders. Maar ze hebben al strijdervaring van vóór de 25ste april, toen ze streken tegen het ondernemingsstatuut dat voorgesteld werd door het bestuur. De staking werd hevig onderdrukt door de politie van de fascistische regering die met scherp in een vergadering schoot en verschillende arbeiders verwondde.

Alles begint op 5 mei als de Vakbondscommissie (VK), een overblijfsel van de vakbondsactiviteiten onder het fascistisch bewind, aan de AV van het hele personeel voorstelt drie door haar uitgezochte "arbeiders"-kandidaten in de Bestuurscommissie (BK) te kiezen, die de onderneming zouden moeten beheren. De kandidaten zijn allen vakbondsleiders en de VK weet haar kandidatenlijst zonder enige discussie ordoer te drukken. Al snel beginnen de arbeiders vragen te stellen over dit "medebeheer": het salaris van deze ex-werkers wordt met zeven vermenigvuldigd; ze laten zich in auto met chauffeur rijden.... De BK probeert de arbeiders op de weg van de klassenverzoening te leiden en dreigt met aftreden als de arbeiders "het gegeven paard in de bak willen kijken". (bedoeld wordt de "democratie"). De BK beperkt ook de rol van de Personeels-Raad (PRO, die volgens hen gekozen is om "de strijd te kanaliseren om de onderneming te reorganiseren met het doel tot een grotere rentabiliteit te komen". De zuivering van fascistische, aanvankelijk uitgevoerd door de massa van de arbeiders, komt op de tweede plaats te staan; en dat geldt ook voor de zuivering van de BK en van de vakbonden. De afspraak om tot een nieuwe vorm van c.s.o.'s te komen wordt op de lange baan geschoven.... Begin augustus beginnen de arbeiders van AVO het medebeheer en de rol van de traditionele vakbondsactie te bekritisieren. Er worden kritieken gepubliceerd: "Net zoals in elke andere kapitalistische onderneming maakt bij de TAP de deelname van de werkers aan het beheer van de onderneming geen einde aan de uitbuiting. Voordat men het zich goed realiseert gaat de TAP gewoon door met het draaien voor de winst,

die als voorheen ten koste van ons gemaakt wordt (...). Deelname aan het beheer van de onderneming is altijd een ernstige fout want het komt er op neer dat de werkers de maatregelen die in het belang van de bazen genomen worden (b.v. ontslagen) goedkeuren. Zo wordt ook een directe botsing tussen kapitaal en arbeid voorkomen, het zaait onder ons verwarring en verdeeldheid. Dat hebben we allemaal gezien bij de TAP" (uit: "Alleen door te strijden zullen we overwinnen", basis arbeiderskomitees bij de TAP, Lissabon, 25/7/1974).

In het begin zetten slechts enkele werkers vraagtekens bij wat er gebeurde. Langzamerhand worden echter deze ideeën veld onder de meerderheid van de arbeiders, die nu begrepen dat "We de deelname van het personeel aan het beheer van de onderneming aanvaard hebben, omdat we erop dachten dat de aanwezigheid van onze vertegenwoordigers in de directie goed zou zijn voor de verdediging van onze belangen". En: "Wij werkers weten uit ervaring dat aan de onderhandelings tafels slechts kruisels te halen zijn, en we weten ook dat we alleen door strijd op de arbeidsplaats bij de bazen onze belangrijke eisen door kunnen drukken".

13 augustus 1974 besluiten de arbeiders van de AVO, bijeen in de NV de werkweek van 44 op 40 uur terug te brengen. De BK breekt de onderhandelingen met de vakbonden af en zo eist dat de werkweek weer op 44 uur gebracht wordt. De onderhandelingen beginnen weer onder druk van het Ministerie van Arbeid. Vanaf dat moment probeert de BK de arbeiders te ontmoedigen: "Verschillende keren heeft de BK de werkers gewezen op de dringende noodzaak om de productiviteit te verhogen. Maar deze oproepen zijn steeds matig genoegeerd. We zien dat men doorgaat het werk te verwaarlozen onder allerlei voorwendsels. Ondertussen hoort er een gebrek aan discipline en respect ten opzichte van de leiding. Dit alles leidt tot een wanorde, waarin het onmogelijk is de schuldigen en verantwoordelijken te vinden. Zo is bijvoorbeeld de strijd voor politieke doelzaken op het ogenblik tegengesteld aan de belangen van de arbeiders en de taken van de onderneming. Het slechter werken veroorzaakt de ergste vorm van uitbuiting, die van de arbeider door de arbeider. Kortom, degenen die, in strijd met de ideeën van de MFA, strijden

voor de vernietiging van de onderneming, hebben hun doel bijna bereikt, want ontslagen zijn in zicht...Zo blijft de boel in evenwicht, aan de ene kant ontslagen, aan de andere kant verlaast verliesgevend kapitaal de onderneming".

De ontslagdreigingen sluiten niet uit dat de voorzitter van de BK zich erg bescheiden voordoet. Omdat hij vindt dat hijzelf "uitgeblut wordt door degenen die niet genoeg produceren", belooft hij zichzelf met een inkomen van ongeveer 50.000 Escudos (1 Escudo = 12 cent) en andere sociale voorrechten, zoals auto met chauffeur en, wat typisch is voor dat soort "werkers": niets uitvoeren! De arbeiders antwoorden onmiddellijk: "Dat de BK probeert te verhinderen dat de arbeiders de tijd die zij meerwaarde voortbrengen terug te brengen, is in overeenkomst met de belangen die de BK verdodigt. Dat de VK dezelfde positie inneemt als zij de rechtvaardige acties van de werkers niet steunt, dan ontbult dat de reformistische aard van de VK. Het reformisme is een eigenschap van iedereen die ervan droomt het schone sprookje van de kleine burgerij te verwezenlijken -het Heilige Verbod tussen Kapitaal en Arbeid."

Door hun direkte actie hebben de arbeiders de macht van de bazen, van de vakbonden en van de politiek tegen zich in het harnas gejaagd. Vanuit deze situatie heeft het konflikt zich ontwikkeld. Het is volkomen duidelijk geworden dat de rol van de Vakbonds-Kommissie geen andere is dan de vordediging van het algemeen belang." De VK is bedoeld om onderhandelingen te voeren. De VK is samengesteld uit vakbonden met tamelijk verschillende klassebelangen... De werkers van de TSP in het geheel kunnen geen verenigde strijd voeren, want hun lonen verschillen van 5.050 Escudos tot 52.650 Escudos. Dit maakt duidelijk dat er bij de TSP Klassen met tegengestelde belangen bestaan, en dat de zo nagestreefde eenheid slechts mogelijk is tussen degenen die met dezelfde problemen geconfronteerd worden. Daarom zijn de arbeiders van de AVO zich bewust van hun productieve rol... en verklaren:

- dat de actie van de VK in strijd is met de belangen van de werkers;

....

-dat ze zich zullen verzetten tegen elke bemoeienis met hun strijd van de kant van organisaties die zich niet met hun klassebelangen verenigen.

....

-dat de werkers niet zullen toestaan dat in hun zelfstandige strijd leidersposities ingenomen worden, zelfs niet door organisaties die beweren de arbeiders te vertegenwoordigen" (perscommuniqué van de arbeiders van de AVO, 13/9/1974).

Iedere keer als een eis naar voren wordt gebracht die niet past in de logica van de onderhandelingen, lanceert de VK beschuldigingen van "overantwoordelijk links-radikalisme" dat de eenheid (hun eenheid wel te verstaan) met de strijdkrachten in gevaar brengt. Zo stelt ze in haar communiqué nr.10: "De VK beschouwt (betreffende de zaak met de 40jarige werkweek en de reactie van de BK) de eenheid van alle werkers over duidelijk door allen aanvaarde eisen een onmisbare voorwaarde voor hun inwilliging". De VK maakt zich echter nauwelijks druk om de democratie als zij een pakket onderhandelingsvoorwaarden goedkeurt "dat niet voortvloeit uit onderlinge discussies van ons arbeiders" (basis arbeiderscomité bij de TSP, Lissabon, 25/7/74). Nu is het enige vooruitzicht van de VK de komende strijd kapot te maken. De houding van de VK doet slechts de zelfstandige ontwikkeling van de strijd versterken. Op 19 augustus komt zo de AV van werkers bijeen zonder VK en praat over een eisenpakket, waarin de lessen van het verleden verwerkt zijn. Men maakt een einde aan de C.A.O. die steeds op de lange baan geschoven was. Nieuwe perspectieven worden geopend. Uiteindelijk wordt het eisenpakket aanvaard. Onder andere oist men:

-het recht om allen uit te sluiten, waarvan de werkers vinden dat hun gedrag niet in overeenstemming is met de uitsluitende rechten van de arbeiders. En ook in de toekomst uitsluiting "iedere keer als de werkers het nodig vinden";

-een loonsverhoging die omgekeerd evenredig is met de loonhoogte, zodat de loonsverschillen verkleind worden. Geen loonsverhogingen voor lonen hoger dan 16.000 Escudo's (bijna het hele vliegende personeel);

-een openbaar onderzoek naar de schulden van de onderdrukking van de staking van 1973 en rechtsvervolging van de schulden;

-het recht om de C.A.O. ter discussie te stellen iedere keer als de werkers dat willen.

Vanzelfsprekend was dat eisenpakket onaanvaardbaar voor de bazen. De werkers

... KUNNEN DAT LOVEN
ENKELE VRAGEN STELEN DAN
TE...

WETE U TE WARMEN
WANT HET VAN DE
STRIJD BIJ DE
TAP HADT NODIG
VANT WAT IS UW
REACTIE?

WEL, VLIEDENS
PCP IS HET HET
PERSOONEL VAN DE
MIDDEL KLAS...

BOVENDIEN STELT MEN SO
REACTIE IN DE NAAM VAN
BLA, B.A.

"IK BESOUW DAT HET VLIEDEND
PERSOONEL DE STRIJD NIET
STEUNT. WANKEN NIET?"

"DAT HEBT U GOED BEGRIEPE
U SNAPT WEL DAT ONZE STATUS,
ONZE BELONING ENKE PRIVILEGES
NIET TOEGEKOMEN ZIJN BIJ
STRIJD?"

"ZODAT DE KUNSTELAREN AL DE
GROEPEN VRIJLIEZIGHEID GAAT
HET ONZE GOED VAN DEN NIET
KUNNEN VERLIEZEN. HINDERLIJF?"

van de TAP laten met hun eisen zien hoe de ontwikkeling van de strijd de aanvankelijke paar "anti-fascistische" eisen verandert in eisen die zich richten tegen de kapitalistische organisatie van de arbeid. De directie kreeg tot 26 augustus, 15 uur, tijd om te antwoorden, anders zouden de arbeiders gaan staken. Ook hier volgt men een direkte weg: geen onderhandelingen, alles of niets.

Gekonfronteerd met een zo radicale houding, gooide men het op de toer van het beroemde algemene belang van het portugees vaderland. Zo kwam het dat de PCP, die haar ware gezicht al had laten zien in de strijd van de ptt-ers, van de vissers, van de bakkerij-arbeiders en van de arbeiders in het openbaar vervoer, dat deze PCP in het strijdperk trad met de volgende oproep: "Aan de werkers van de TAP: de cel van de PCP heeft zich bezig gehouden met de gebeurtenissen van de laatste tijd en wil de aandacht van de werkers vestigen op de manipulaties van groepen radikale kleinburgers... Zolang de onderhandelingen voor de c.a.o. aan de gang zijn, zolang er nog mogelijkheden zijn om de eisen ingewilligd te krijgen en zolang er nog geen uitgebreide discussie tussen allen plaatsgevonden heeft moet het gebruik van het stakingswapen veroordeeld worden. Bovendien komt een staking bij de TAP in de tegenwoordige toestand ten goede aan de reaktionaire krachten, want het platleggen van de enige luchtvaartmaatschappij van het land, in een economisch en sociaal moeilijke tijd, zou een daad van sabotage zijn tegen de democratiseringsbeweging" (de cel van de PCP bij de TAP, 25/8/1974).

Hier is al het punt te zien waaraan de PCP zich tijdens de hele strijd zal vastklampen: de eis dat de akties gevoerd worden "met de instemming van het hele personeel". Ondanks het feit dat men heel goed weet dat er verschillen zijn tussen het vliegend en het grondpersoneel (de piloten hebben een loon van + 50.000 Escudos, een arbeider daarentegen 6.000 Escudos). Iedereen begrijpt dat deze "demokratie" alleen een poging is om de arbeidersstrijd ondergeschikt te maken aan kleinburgerlijke belangen. Deze onderwerping van de taktiek van de PCP aan de belangen van de middenklassen komt duidelijk naar voren in de strijd bij de TAP. De demokratie die de PCP met deze beslissing verdodigt is een burgerlijk soort demokratie die gelijke "rechten" geeft aan mensen die in werkelijkheid helemaal niet gelijk zijn.

Omdat er geen antwoord komt op het eisenpakket, besluiten de arbeiders van de AVD, bijeen in de Algemene Vergadering, op 26 augustus tot staking over te gaan. Er wordt een taakverdeling opgesteld; men richt een stakingssekretariaat en verschillende commissies op. In zijn eerste communicatie verklaart het sekretariaat: "Het door de AV gekozen sekretariaat heeft als belangrijkste taak het leiden van de strijd. Het bestaat uit een Informatiecommissie en een Culturele Commissie. De eerste verzorgt de informatie naar buiten toe (t.v., kranten, radio) en de interne informatie; zij is als enige bevoegd om naar buiten informatie over de strijd te geven. De tweede commissie moet een stakingskrant opzetten, films draaien en andere culturele activiteiten organiseren."

De 26ste augustus vormen zich tegen 21.00 uur de stakingspiketten. Tegen 3.00 uur 's ochtends komt de Minister van Arbeid aan: "Meneer de Minister was vergezeld van de heren Carvalhas en Cabrita (moet van de vertaler: leden van de PCP, ambtenaren van het Ministerie van Arbeid en vakbondsleiders onder Caetano) en een hecht groepje, onder wie men elementen van de VK en andere vakbondsbonden herkende. Meneer de Minister spoorde het Sekretariaat aan de staking op te schorten. Maar de plaats van het Sekretariaat was duidelijk: in geen geval kon het zich onttrekken aan de wil van de arbeiders; een dergelijke beslissing zou de bevoegdheden van het Komitee te buiten gaan. Meneer de Minister herhaalde zijn eis dat de staking beëindigd moest worden en wees er nadrukkelijk op dat het leger bezig was het vliegveld te omsingelen en dat het elk ogenblik kon ingrijpen. Een majoor met twee gewapende soldaten voegde zich bij het gezelschap. Het Sekretariaat bevestigt de Minister dat besloten is technische diensten te verlenen voor de vliegtuigen die soldaten uit Guinée-Bissau moeten repatriëren. Bovendien verplicht het Sekretariaat zich de 27ste augustus om 15.00 uur een AV uit te schrijven. De Minister verplicht zich de troepen te laten terugtrekken.

Na de AV van 27 augustus publiceert het Sekretariaat 's nachts een eerste bekendmaking aan de bevolking, waarin de gebeurtenissen van die dag bekomentariseerd worden: "De arbeiders van de TAP maken het volgende bekend: ... tegen 13.00 uur werd een mededeling van de VK herhaaldelijk over de radio uitgezonden; de VK nodigde de niet-stakende personeels-

leden uit zich om 15.30 voor het Administratiegebouw te verzamelen. Deze stap van de VK heeft tot doel de arbeiders tegen elkaar op te zetten. Maar het gevolg is een belachelijke vertoning: meer dan 4.000 personeelsleden waren bijeen in de AV om de situatie te bespreken en middelen te zoeken om de strijd te bevorderen. Ondertussen stonden buiten ongeveer 300 personeelsleden, geleid door de boordgezagvoerders en direktieleden, hun steun aan de VK te betuigen en te roepen: "Geen staking...".

Op de AV wordt in aanwezigheid van de Minister van Arbeid gestemd over de voortzetting van de staking; de meerderheid van het administratieve personeel versterkt de beweging. "Na 21 uur lang op verschillende manieren geprobeerd te hebben de strijd kapot te maken, bleken deze pogingen te mislukken. Nu gingen de t.v., de radio en de pers ertoe over allerlei laster en provokaties over de arbeiders uit te zaaien... De VK en groepen valse arbeiders kondigden het einde van de staking aan. Deze campagne beridde op openlijke wijze de publieke opinie voor op de afloop van de staking; dat de TAP onder toezicht van de militaire autoriteiten geplaatst zou worden. Nooit hebben de arbeiders van de TAP de terugkeer van soldaten uit Guinée-Bissau verhindert; het werk voor de luchtmacht werd zorgvuldig voortgezet. We verklaren dat de informatie van het Ministerie van Arbeid, dat het leger heeft moeten ingrijpen om de terugkeer van de troepen te verzekeren, vals is. De arbeiders hebben zich ingespannen voor de terugkeer van de troepen, niet de bourgeoisie. We kloepen de mislukte pogingen van de reformisten aan om de strijd bij de TAP te veranderen in iets dergelijks als de staking bij de PTT... De arbeidersklasse is de meest voortgeschreden klasse in onze maatschappij als zij zich bevrijdt van het vakbonds-reformisme en andere valse vrienden; zij is in staat zich te verenigen met progressieve arbeiders in andere sectoren, zich te organiseren en haar eigen strijdsvormen te herkennen. Ons eisenpakket riep de blinde onderdrukking door de bourgeoisie op. Daarom hebben onze eisen een politieke wending genomen. De strijd bij de TAP is een voorbeeld voor de wereld van de arbeid. **TEGEN HET REFORMISME, TEGEN HET OPPORTUNISME, TEGEN DE VALSE VRIENDEN, TEGEN DE KAPITALISTISCHE UITBUIVING, DE STRIJD GAAT VERDER. DE ARBEIDERS ZULLEN OVERWENEN.** -De arbeiders van de TAP".

Gekonfronteerd met een dergelijke onverzoenlijke houding van de arbeiders, vreesden de kapitalisten het ergste voor de toekomst. Nu probeerden ze de arbeiders van de TAP gescheiden te houden van de totale arbeidersklasse. Ze wilden kostte wat kostte voorkomen dat strijdende arbeiders van andere bedrijven hun solidariteit zouden betuigen. Daarmee zou de rechtsverhouding tussen de arbeiders en het kapitaal ten gunste van de arbeiders verschuiven, en de arbeiders zo nog radikaler maken. De tekens van solidariteit zijn van onschatbaar belang voor het vervolg van de strijd; de arbeiders van de TAP zouden zich dat weldra realiseren. Op 28 augustus werden voorstellen om de strijd bij de TAP te steunen aanvaard door de PR-den van Timex, CTT (PTT), Lisnave en Sogental.

Ondertussen werd in een bijeenkomst van de VK besloten :

- a) de staking onmiddellijk te beëindigen;
- b) de VK te steunen zodat zij hard kon werken aan de onderhandelingen over de c.a.o.

Ook werd beweerd dat : "Het doorgaan van de strijd, die werd aangevangen door de arbeiders van de NVO, die gemanipuleerd werden door aktivistische elementen, slechts tot gevolg heeft dat enkele minder verstandige arbeiders de staking voortzetten..."

Deze stappen passen goed in de logica van de vakbondsburokraten. Ze mislukken door hun belachelijk minderheidskarakter. Ze dienen vooral om de publieke opinie te misleiden. Daartoe werden dergelijke opvattingen voorgeschoteld als "representatief". Alle manipulaties en machinaties van de PCP en de vakbonden bij elkaar waren niet in staat de macht van de arbeiders te verzwakken, deze macht werd eerder nog sterker. De 28ste augustus verklaarde de Minister van Informatie 's morgens op de t.v. dat de regering, gezien de onverzoenlijke houding van de stakers, de TAP onder militair toezicht zou plaatsen. Tegen 11 uur 's ochtends publiceerde de PCP-cel bij de TAP een bekendmaking, een echt meesterstuk van anti-stakingsaktiviteit. Hier volgt de inhoud van dit schotschrift :

"Aan de arbeiders van de TAP : De cel van de PCP bij de TAP heeft al eerder, in haar kommuniquee van de 25ste augustus een waarschuwing gepubliceerd tegen de gevaren van bepaalde akties geleid door avonturistische elementen.

Die gevaren worden nu duidelijk door het ingrijpen van het leger in de diensten van de maatschappij en de onderwerping van de arbeiders onder de militaire tucht.

Op geen enkele manier is aannemelijk dat de links-radikale elementen de belangen van alle arbeiders behartigen. Het is noodzakelijk te onthullen dat de verantwoordelijkheid voor het ontstaan van deze situatie ligt bij avonturisten.

Toen de onderhandelingen over de c.a.o. goed opschoten..., heeft deze staking gewoon een politiek karakter aangenomen : de staking is duidelijk een provokatie. Zij wordt niet alleen gericht tegen de belangen van het grootste deel van de arbeiders van de TAP, maar ook tegen het portugese volk in het algemeen.

De avonturistische elementen die verantwoordelijk zijn voor het ontstaan van de staking spelen duidelijk in de kaart van de meest reaktionaire krachten, want deze elementen sturen aan op een botsing met de strijdkrachten en brengen zo hun verbond met de massa's van de werkende bevolking in gevaar. Bovendien saboteren deze avonturistische elementen de nationale ekonomie.

Anti-demokratische methode's zijn tegen ons gebruikt: men heeft dokumenten van onze cel verscheurd, men heeft geweigerd dat arbeiders die een andere houding aannemen deel konden nemen (noot vertaler : het gaat zeker om degenen die de staking wilden beëindigen, het is moeilijk te zien hoe ze hadden kunnen deelnemen)....

In een tijd van nationale vreugde om de verwezenlijking van het proces van dekolonisatie en om de thuiskeer van duizenden soldaten naar Portugal over de luchthrug, schiept de toestand bij de TAP een ongunstig klimaat voor de goede afloop van deze operatie. Het portugese volk kan een dergelijke stand van zaken niet aanvaarden.

De cel van de PCP bij de TAP waarschuwt nogmaals de arbeiders en roept ze op de elementen die verantwoordelijk zijn voor avonturistische manipulaties te ontmaskeren, zodat een klimaat van zekerheid en van discipline kan ontstaan en botsingen met de elementen van de strijdkrachten, die de situatie zouden kunnen verslechteren, voorkomen worden.

LAAT DE ARBEIDERS HET BESPREKEN EN EEN EINDE MAKEN AAN DEZE STAKING !

GEEN NIEUWE AVONTUREN EN PROVOKATIES !

VOOR EEN SNELLE NORMALISERING VAN DE TOESTAND BIJ DE TAP .

28 augustus '74
De cel van de PCP bij de TAP

Dat alles is een voorbereiding op het ingrijpen van de militairen. De al twee dagen durende aanwezigheid van de soldaten vormde al een element van druk. De "demokratische geweren" tegen de "omverantwoordelijke avonturisten"...

In dit klimaat kwam de AV 28 augustus bijeen. 4.000 arbeiders waren aanwezig, wat er op wijst dat de stakingsbeweging zich op de arbeiders had uitgebreid. Gezien de dreiging met militair ingrijpen moest de discussie gaan over het al dan niet voortzetten van de stakingsbeweging. Aan het begin van de AV komt een groepje officieren van de MFA binnen, die van de arbeiders een applaus krijgen. De officieren nemen het woord: "We zijn militairen; jullie zijn onder militair toezicht geplaatst en hier volgen stukken uit het militaire tuchtrecht". Het voorlezen vindt onder totale stilte plaats; de arbeiders beginnen zich te verbazen over de houding van degenen, waarvan ze verwachtten dat zij hun steunden. "We zijn erg mee, we moeten vertrekken", zeggen de militairen; de arbeiders vragen hun te blijven om aan de discussies deel te nemen. In de discussie ontwikkelt zich een meerderheidsstroming voor de voortzetting van de staking totdat het eisenpakket ingewilligd is. Ook is er een meerderheid van stemmen voor de uitsluiting van twee lui die tijdens de staking een houding tegen de arbeiders aannamen, en voor de opheffing van de VK. Een militair van de CP staat op om te zeggen hoe hij walgt van de anti-arbeidershouding van zijn partij; het pamflet

van die morgen (hiervóór afgedrukt) had de gemiddelen verhit. De uitspraken van de vergadering worden steeds meer tegen de PCP en steeds radikaler. De officieren van de MFA gaan weg.

Bij de voorzitter komt een niet-ondertekend voorstel binnen om de staking te beëindigen, geheel in de trant van de PCP. Gevraagd wordt of de opstellers van de motie haar willen voorlezen. Na enige tijd komt beschaamd en twijfelend een oude militair van de PCP haar voorlezen. Het verzet tegen het voorstel is algemeen en krachtig. Maar over het algemeen wordt de kwestie MFA niet aangeroerd, het lijkt wel een taboe. De illusies blijven voortbestaan:

Tegen 17.00 uur komt een lid van de MFA binnen om te horen welke beslissingen de AV genomen heeft. Als hij hoort van de beslissing om de staking voort te zetten dreigt hij: "Jullie hebben een half uur om het werk weer op te nemen, anders grijpen de troepen in". Er ontstaat een volledige paniek. De meeste arbeiders hadden een dergelijke houding van de MFA nooit verwacht. De praktische gevolgen van hun illusies over deze kwestie dringen zich voor het eerste met volle kracht aan hun op. In de AV worden voorstellen gedaan. Eén van de voorstellen, het wordt ook aangevaard, houdt in dat het werk weer opgenomen zal worden gezien de ongelijke machtsverhoudingen. Maar dan zal gewerkt worden als in een stiptheidsovereenkomst, de contacten en agitatie naar andere bedrijven zal verbreed worden om een sterk solidariteitsfront te vormen. De arbeiders van de TAP geven hiermee een goed voorbeeld van klassebewustzijn. Genoodzaakt om de beperktheid van hun krachten in te zien, zijn ze in staat die houding aan te nemen, die hun in staat stelt hun beweging op de beste manier voort te zetten en hun krachten te sparen. Want de bewuste klasseactie houdt ook in dat men deze machtsverhoudingen in de strijd naar waarde weet te schatten. Er verschijnt een tweede communicatie, waarin al een eerste verandering te bespeuren valt in de houding van de arbeiders tegenover de strijdkrachten en hun onderdrukkende rol: "De arbeiders van de TAP en de onderdrukking:

1. Het bestaan van ons eisenpakket wijst op een gebrek aan belangstelling van de kant van de VK voor de arbeidersbelangen, die zij geacht wordt te vertegenwoordigen.

2. De VK van de TSP is vanaf nu door de NV van de arbeiders zelf afgezet;
 3. De arbeiders zijn onder dreigementen gedwongen de NV te beëindigen en het vergaderlokaal te verlaten;
 4. Men heeft hun verteld dat zij daar 30 minuten de tijd voor hadden voordat de lci van de COFCON (noot vertaler: speciaal gevoerd om in te grijpen, "de sterke arm van de MFA, volgens haar eigen zeggen) de vergaderplaats zouden binnenstormen;
 5. Deze troepen -een kospagnie kommando's en een kospagnie parachutisten- waren klaar voor het gevecht (vechtpakken, de munitie was uitgedeeld, bajonetten, 3 mitraillettes, automatische mitraillettes waren aanwezig. Zoals gewoonlijk ontbraken de lieve politiebondjes niet;
 6. Dit hele apparaat is voorbereid op het gevecht alsof het om het afslaan van een militaire aanval gaat;
 7. Ook aanwezig waren de al bekende officieren. Deze heren doen ons met heimwee herinneren aan de goede oude tijd der orde-politie en zijn samenwerking met de PIDE;
 8. De arbeiders van de TSP koesteren de diepste afkeer van dergelijke vorm van onderdrukking.
- Verenigd zullen we strijden voor een vakkbeweging van de basis. Weg met het dirigisme.
Kamerad, wees waakzaam."

Vanaf 28 augustus wordt het werk weer hervat, het leger is aanwezig op de arbeidsplaatsen. Bij de NVO is de stiptheidsaktie algemeen. "De officieren uitken allerlei bedreigingen: "Als jullie niet werken zal de regering de vliegtuigen verkopen en iedereen zal de poort uit gespoid worden (voorstel aan de minister raad van M. Alvara Cuzhal, sekretaris-generaal van de PCP). Wie niet wil werken zal gevangen gezet worden, zal zijn loon verliezen, zal ontslagen worden". Onder toezicht van met mitraillettes bewapende militairen worden de arbeiders gedwongen te werken. Toch is het eerste vliegtuig dat van de grond komt, daartoe slechts in staat door drie "gelen", elementen die aan de PCP verbonden zijn, waarmee de arbeiders weigeren te praten... De arbeiders worden voortdurend bedreigd: "Vóór zo en zo laat moeten zoveel vliegtuigen klaar staan, zoniet, dan gaat niemand de deur uit". Zo worden de arbeiders gedwongen 15, 16 of meer uren te werken. Ze verzetten zich, organiseren zich, passen zich aan de nieuwe omstandigheden aan... Behalve de behaalde successen zien we dat ..., de PCP zich onmaskerd heeft en dat

haar isolament t.o.v. de arbeiders totaal is... Ontmaskerd is ook de "democratie en vrijheid" die tot niets anders dient dan het verscherpen van de uithuizing".

Aansprakelijk probeert de regering de toestand als "normal" af te schilderen. De arbeiders antwoorden daarop: "Als bij de TSP alles normal is, waarom blijven de troepen dan daar? Als alles normal is, waarom worden we dan gedwongen 16 uur lang en langer te blijven? Waarom gaat men dan door ons met gevangenisstraffen te bedreigen en met loonverlies? Als alles normal is, waarom verhindert men ons dan dat we ons vrij bij de TSP kunnen bewegen? Waarom blijft men ons dan met wapens bedreigen? Of bedooft men dat de onderdrukking van arbeiders normal is voor de voorlopige regering en de daarin vertegenwoordigde partijen?

We stellen het nogmaals:

De toestand zal niet eerder normal worden voordat onze eisen bevredigd zijn en de troepen weer in hun kazerne's zijn. We zullen niet toestaan dat een arbeider gevangen gezet of ontslagen wordt. Als dat gebeurt zal geen enkel vliegtuig meer van de grond komen. We zien niet af van het recht om ons te verenigen en om onze informatie op de arbeidsplaats te verspreiden. We zien niet af van het recht om ons zelfstandig te organiseren voor de verdediging van onze fundamentele verlangens".

Tegelijkertijd worden kontakten gelegd met de arbeiders van andere fabrieken waarin de strijd zich ontwikkelt en waar kernen van radicale arbeiders bestaan. De arbeiders wordt met de dag duidelijker dat in de tegenwoordige omstandigheden het gewicht van hun strijd om boven de grenzen van hun onderneming uit gaat. Dit is b.v. het geval met de metaalarbeiders van de scheepswerf Lisnave, die een demonstratie op straat houden. De strijd kan niet in één enkele fabriek gewonnen worden; de strijd kan alleen doorgang vinden in een algemene beweging. Na de gebeurtenissen van de 25ste april begint een nieuw stadium van arbeiderssolidariteit: deze keer zijn het niet langer meer gewone kontakten of het verzenden van verklaringen van solidariteit, nu probeert men tot gemeenschappelijke actie over te gaan.

17 September heeft de voortzetting van de stiptheidsaktie de toestand bij de

TAP "raspelijk" gemaakt, om de woorden te gebruiken van de staatssekretaris voor Vervoer. Een AV van het hele personeel wordt uitgeschreven door de door de PCP gesteunde vakbonden met het doel "de toestand te normaliseren". De arbeiders van de AVO gaan er massaal heen, zetten de voorsitters van de vergadering af en nemen de AV in handen. De vakbonden beschouwen dat als een aktie die "niet alleen tot doel heeft verdeeldheid te zaaien, maar ook om de vakbondsleiding in diskrediet te brengen." Men besluit tot een algemene staking op 24 september. De oude VK wordt opgeheven en er wordt een nieuwe kommissie gekozen. Nu kiest men per afdeling zodat het arbeiderspersoneel de meerderheid van de afgevaardigden kan hebben. Deze maatregel wikt de woede op van de vakbonden en de PCP die tekeer gaan tegen "de verdeling van de workers van één bedrijfstak, van dezelfde onderneming, wat het onmogelijk maakt op vakbondsniveau een eenheid van optreden te ontwikkelen". In werkelijkheid brengen de arbeiders met hun aktie een dodelijke slag toe aan de politiek van de PCP, die voorgeeft het "algemeen belang" te dienen, terwijl het in werkelijkheid gaat om het belang van de middenklassen. Maar het verbodigen van de middenklassen komt neer op de onderschikking van de belangen van de arbeiders aan het kapitalisme in het algemeen.

De aktievorm van de arbeiders van de DME om hun beslissingen te nemen op basis van de gelijke materiële situatie, met uitsluiting van het beslissingsrecht van degenen die geen deel uitmaken van hun klasse, is de arbeidersdemokratie in de praktijk. In een motie die tijdens deze AV aangenomen werd, wordt gesteld: "Omdat we konstateren dat de vierde week van militaire bezetting bij de TAP is begonnen en dat de onderdrukking toeneemt.... .. eisen de arbeiders van de TAP het onmiddellijke vertrek van de troepen en het einde van het militaire ingrijpen; het einde van de activiteiten van de Onderzoekskommissie (noot vertaler: die kommissie, een soort bedrijfsrecherche, had tot doel de "leiders" van de beweging te vinden door gebruik te maken van "verhoren" - oude stijl) en haar activiteiten; een mededeling antwoord van de Dierktie op het eisenpakket".

Als antwoord op deze hervatting van de strijd namen de militairen de 23ste september enkele arbeiders gevangen, na ze "verhoord" te hebben. Het weerwoord liet niet op zich wachten: "Een grote dema-

stratie waarin arbeiders van andere ondernemingen werd georganiseerd, die eindigde voor de kazerne waarin onze kameraden gevangen zaten en die op ons aandringen vrijgelaten werden."

Maar de onderdrukking hield niet op en de 25ste september werden 200 arbeiders ontslagen door toepassing van artikel 6 van het militaire tuchtreglement!... Tijdens een demonstratie tegen deze maatregel ontstaan botsingen tussen demonstrerende arbeiders en de politie. Op 27 september demonstreren enkele duizenden arbeiders van de TAP en andere bedrijven op straat. Ze eisen de heropening van alle ontslagenen. De regering lijkt terug te krabbelen en stelt voor ze allemaal weer in dienst te nemen, op 30 na. Vanzelfsprekend gaat de vakbond akkoord. Maar de massa van de arbeiders strijdt door voor de voldoening van haar eisen. De staking is algemeen onder de arbeiders en op 28 september wordt een demonstratie georganiseerd. Op deze wijze ontwikkelt zich een kritiek op de onderdrukkende rol van de strijdkrachten. De illusies vervallen langzaam maar zeker. Deze demonstratie, georganiseerd door een bedrijvenverbindingskomitee waarin AK's van de TAP, Lisnovo, Efacec, CTT, moest de algemene strijd tegen de ontslagen weer opwekken. Deze demonstratie was de enige op de dag waarop de rechtse tegen-potach mislukte. Door een historisch toeval zijn de arbeiders die gebukt gaan onder de onderdrukking door de MFA en door de linkse partijen, de enigen die de straat opgaan om de zuivering van hun onderneming en de herindienstneming van hun kameraden te eisen, op dezelfde dag, waarop het stelsel in gevaar is. Maar de zuivering die zij willen is niet de zuivering van fascistten, die de MFA en de traditionele burgerlijke partijen nastreven. De zuivering die de arbeiders willen wordt gesteld in klasse-termen, als mchtsverhouding tussen de arbeiders en de kapitalisten. De MFA en de partijen willen een zuivering in burgerlijk-politieke betekenissen, ter behoud van de macht van de staat. De problemen in verband met de strijd van de TAP blijven nog geheel binnen het kader van de portugese maatschappij. De problemen van links én van de nieuwe macht zullen er alleen toe leiden, dat de onderdrukking van de beweging van de arbeiders verecherpt wordt.

De strijd bij de TAP is nog niet afgelopen. Binnen twee maanden hebben de arbeiders zich omgevormd tot een sterke klasse, die in staat is om zelf zijn doeleinden te bepalen in overeenstemming met zijn kracht en zijn middelen. Dat is slechts mogelijk door de radikale organisatievormen die nu gebruikt hebben: de NV-en als discussie- en beslissingsorganen; de door de NV gevormde commissies en het stakingssekretariaat waarvan de afgevaardigden gekozen en elk ogenblik door direkte stemming wederroepbaar zijn, wat elke mogelijkheid om de beweging van zijn doeleinden af te leiden, verhindert. Daarom zijn de doeleinden zo belangrijk geworden: de zuivering is een strijd tegen de kapitalistische organisatie van de arbeid, de loonsverhogingen

zijn rechtstreeks gericht tegen het geheel van de belangen van de middenklasse die op het ogenblik de steunpilaar van de linkse krachten is. Het is niet verbaazingekkend dat een dergelijke beweging uiteindelijk stuit op de krachten die de staatsmacht bepalen, de MFA, en dat zij op deze wijze ook de politiek van eenheid van de linkse partijen met het leger en de illusies van de arbeiders over de MFA ter discussie stelt.

De strijd bij de TAP vormt een schakel in de op en neergaande beweging van de klassenstrijd die ons naar het einde van de uitbuitingsmaatschappij zal leiden.

Parijs, oktober 1974.

AANVULLENDE OPMERKINGEN OVER DE STRJD BIJ TAP

In november 1974 werden 171 arbeiders weer aangenomen. 55 arbeiders ondergingen nog het militaire verhoor als vervolg op de staking. De vakbonden, die zich sterk tegen de staking gekeerd hadden, "betreuren" dergelijke maatregelen, "vragen" de Directie ervan op te houden. Op 19 november eist de AV onmiddellijke in dienstneming van de "geschorste" arbeiders; publicatie in de nieuwsmedia van de resultaten van de ondervragingen van de militairen onder de arbeiders; dat niet met de directie over de C/A/O; onderhandeld zal worden voordat alle arbeiders weer aangenomen zijn. De arbeiders publiceren namen van de personeelsleden die tegen de "geschorste" arbeiders getuigd hebben tijdens het militaire onderzoek. Onder deze getuigen zijn militanten van de PC.

Op 19 december 1974 zijn de "geschorste" arbeiders nog steeds niet aan het werk. De AV besluit dat de ontslagenen vanaf 6 januari 1975 weer in het bedrijf moeten zijn en dat er een demonstratie voor het directiegebouw georganiseerd zal worden.

Begin maart 1975 besluit de AV de opheffing van de militaire sancties tegen alle arbeiders te eisen; zich tegen ieder ontslag te verzetten; te eisen dat elk loon boven de 16.000 Escudos bevroren wordt (de piloten verdienen 72.000 Esc.)

de 10de maart als uiterste datum vast te stellen voor de ondertekening van de oao door de directie; te eisen dat er een ronde tafeldiskussie op de t.v. komt;

vanaf 12 maart over te gaan tot een algemene staking als deze eisen niet aanvaard worden.

De 12de maart was het personeel bijeen in de AV toen de vliegtuigen van de Spinozistische putchisten een dichtbij gelegen kaserne begonnen te bombarderen. Als gevolg hiervan werd besloten de staking op te schorten, maar geen enkel konfliktpunt is opgelost.

De agitatie en de discussie onder de arbeiders van de TAP gaat verder. Een onafhankelijk arbeiderskomitee, de COBT, is opgericht met de volgende verklaring: "De strijd, die wij arbeiders sinds de 25ste april gevoerd hebben, en die vaak zeer verregaande vormen aannam, vormde een belangrijke stap vooruit in het bewustwordings- en organisatieproces van de werkende klassen. Maar we moeten verder, we moeten onze strijd een juist politiek perspectief geven, we moeten onze strijd verbinden aan een wereldstrategie van de klassestrijd van het proletariaat. Daarom heeft een groep werknemers bij de TAP, grotendeels arbeiders, in het bedrijf een politieke commissie gevormd om de strijd op de verschillende niveaus te bestuderen en eraan deel te nemen. De politieke commissie wordt gevormd door militanten aangesloten bij een partij en door militanten die dat niet zijn.

2. De COBT neemt deel aan de strijd met het doel om bij de TAP een zelfstandige organisatie van de klasse te vormen, d.w.z. een organisatie van arbeiders op hun arbeidsplaats voor de anti-kapitalistische strijd, zonder dat deze organisatie beheerst wordt door de politieke partijen.

3. De COBT strijdt voor de vestiging van de macht van de arbeiders met de arbeidersklasse als voorhoede. De COBT verworpt dus iedere klasseovereenkomst.

4. We vinden dat het voor de vestiging van de macht van de arbeiders, d.w.z. van de diktatuur van het proletariaat, of de ware proletarische democratie, noodzakelijk is dat de arbeidersklasse op de revolutionaire militanten verschillende middelen moeten gebruiken, waaronder ook geweldadige.

...
6. We vinden dat het juist is te strijden voor de eisen: zuivering, het zoeken van de schuldigen aan de onderdrukking van juli 1973, afschaffing van overwerk, ..., tegen de ontlagen, ...". Later zal de COBT uitgroeien tot een Bedrijfsverbindingskomitee, waarin militanten van verschillende bedrijven zitting hebben.

OVER HET BLAD "COMBATE"

Dit blad, dat na de 25ste april begon te verschijnen, is oorspronkelijk het resultaat van een kompromis tussen verschillende stromingen die grotendeels waren voortgekomen uit verschillende leninistisch georiënteerde groepen. Sindsdien is er door interne discussies en vooral door de sociale beweging en de strijd van de arbeiders een verschuiving opgetreden in de oriëntering van het blad. Het blad ontwikkelde een kritische houding ten opzichte van de leninistische opvattingen over de politieke actie en over de arbeidersbeweging. Het blad neemt stelling voor de onafhankelijke organisatie van de arbeiders tegen de vakbonden, de partijen en de staat, voor de internationale vereniging van de arbeiders. Combate kost twee keer per maand uit en wordt grotendeels onder arbeiders verspreid in een oplage van 3.000 stuks. Een groot deel van de kolommen wordt gevuld met informatie over de arbeidersstrijd binnen en buiten de vakbonden, over de strijd in de wijken, over de bezettingsbeweging. Bovendien vindt men er open discussies tussen strijdende arbeiders, internationale informatie en theoretische analyse's (het redactioneel commentaar). Het blad definieert zichzelf als "een vrije tribune voor alle strijdende arbeiders, een middel waarmee de arbeiders ervaringen kunnen uitwisselen, en zo hun zelfstandige organisatie in de strijd tegen het kapitalisme kunnen versterken.... Combate berust uitsluitend op de arbeiders, het is niet de spreekbuis van een partij of politieke groep. Een dergelijke stellingname en zijn ontwikkeling zijn het resultaat van de hevigheid van de strijd die de Portugese maatschappij op zijn grondvesten doet beven; van een strijd die de revolutionaire arbeiders en militanten voor nieuwe problemen stelt.